

สรุปผลการศึกษาและข้อ เสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษา " เกย์ : กระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รกร่วมเพศ" มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงแบบแผนที่บุคคลดำเนินไปสู่การยอมรับ เอาความหมายของความเป็นรกร่วมเพศให้กับเอกลักษณ์ของตน ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์นั้นให้มีความคงทน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องผ่านเงื่อนไขสำคัญอันมีอิทธิพลต่อการได้มาและธำรงไว้ซึ่ง เอกลักษณ์รกร่วมเพศ

วิธีการศึกษาได้ใช้แนวการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นสำคัญ ประกอบการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลจากจุดยืนของผู้รกร่วมเพศเอง ทั้งนี้เพราะ การศึกษาคั้งนี้มุ่งประเด็นไปที่การตีความสถานการณ์ และการรับเอาค่านิยมความหมายทางสังคมมาจัดประเภทให้กับพฤติกรรมรกร่วมเพศของตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาเอกลักษณ์และอัตตะตามกรอบแนวทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ ในการนี้ผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลได้จาก กลุ่มบุคคลที่ยอมรับว่าตัวเขาคือ เกย์ หรือผู้รกร่วมเพศ จำนวน 10 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกและ เทปบันทึกเสียง เพื่อช่วยในการ เก็บความอย่างละเอียดระหว่างการสัมภาษณ์

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลของผู้รกร่วมเพศ โดยใช้ตัวแบบการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รกร่วมเพศ จากพื้นฐานแนวคิดของ Troiden เป็นแนวทางในการศึกษา ทำให้พบว่าผู้รกร่วมเพศต้องผ่านขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ขั้นตอนการเกิดความรู้สึกว่าตนแตกต่างจากผู้อื่น
2. ขั้นตอนการแยกความรู้สึกและการกระทำออกจาก เอกลักษณ์
3. ขั้นตอนการ เปิด เผยตัว
4. ขั้นตอนของความยึดมั่นผูกพันต่อ เอกลักษณ์

ในแต่ละขั้นตอนนี้ของกระบวนการ จะพบเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการ เสริมสร้างและพัฒนา ความเป็นรกร่วม เพศของบุคคล ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาเอกลักษณ์รกร่วมเพศ

สำหรับขั้นตอนที่ 1 ถึง 3 จะเป็นขั้นตอนที่บุคคลค่อย ๆ เริ่มรับความหมายของความ เป็นรักร่วมเพศให้กับตนเองทีละน้อยๆ โดยเชื่อมโยงกับแนวโน้มทางเพศของตนเอง จนกระทั่ง คำนิยามความหมายดังกล่าวได้ก่อตัวเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมโนทัศน์แห่งตนว่า เขาคือ ผู้รักร่วมเพศ อันหมายถึงการเปิดเผยตัวต่อตนเอง หรือการยอมรับตำแหน่งผู้รักร่วมเพศภายใน สังคม ส่วนขั้นตอนที่ 4 เป็นเรื่องของการยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์ โดยเห็นว่าเอกลักษณ์เกย์ สามารถให้คุณค่าและมีความหมายต่อตัวเขามากกว่าเอกลักษณ์ทางเพศประเภทอื่น ๆ ซึ่งกล่าวได้ ว่าในขั้นตอนนี้ก็คือส่วนของการธำรงเอกลักษณ์รักร่วมเพศนั่นเอง

ขั้นตอนที่ 1 การเกิดความรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากผู้อื่น

พบว่า ผู้รักร่วมเพศส่วนใหญ่จะมีจุดเริ่มของการพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศจากการ สังเกตว่าตนเองมีลักษณะบางประการที่แตกต่างไปจากเพื่อนชายในวัยเดียวกัน ในแง่ของ พฤติกรรมการแสดงออก และลักษณะปรากฏทางกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงบทบาทของ เพศหญิง ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทข้ามเพศของตน จากลักษณะดังกล่าวทำให้ผู้รักร่วมเพศถูกล้อเลียนมา ตั้งแต่วัยเด็กว่าเป็นกะเทย ซึ่งเป็นคำนิยามเกี่ยวกับความเป็นรักร่วมเพศในเบื้องต้นที่เขาได้ เรียนรู้จากสังคม โดยที่คำนิยามกะเทยจะถูกกำหนดให้กับชายที่แสดงพฤติกรรมเลียนแบบเพศหญิง มากกว่าที่จะคิดเลยไปถึง เรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศ

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้รักร่วมเพศเข้าสู่วัยรุ่น แนวโน้มทางเพศต่อเพศเดียวกันของเขาได้พัฒนาขึ้น พร้อม ๆ กับการเข้าสู่ระบบของการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจถึง คำนิยามรักร่วมเพศอื่น ๆ เช่น เกย์ ไฮโม เช็กชวล และรักร่วมเพศ และเมื่อเขาหันกลับมามอง ตนเองโดยเชื่อมโยงพฤติกรรมของเขากับคำนิยามดังกล่าว คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ "ฉันเป็นรักร่วม เพศหรือไม่?"

ขั้นตอนที่ 2 การแยกความรู้สึกและการกระทำออกจากเอกลักษณ์

ความสงสัยว่าตนเอง "อาจจะ" เป็นรักร่วมเพศ ได้เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ ด้วยเหตุผล ที่ว่า ความรู้สึกและพฤติกรรมของเขาก้าวไปไกลกว่าเป็นเพียงแต่ชายผู้แสดงบทบาทเพศหญิง สถานการณ์กลับกลายเป็นว่าความพึงพอใจและความปรารถนาในทางเพศของเขา มีทิศทางที่จะมุ่ง ไปสู่ผู้ชายซึ่งเป็นเพศเดียวกัน ซึ่งเบี่ยงเบนไปจากบทบาทที่สังคมคาดหวังว่า ความสัมพันธ์ทางเพศ ในรูปแบบปกติจะต้องเกิดขึ้นระหว่างเพศหญิงกับเพศชายเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสัมพันธ์ทาง เพศที่ผิดไปจากสิ่งที่สังคมยึดถือจึงถูกประณาม และถูกตำหนิตัวเดียว หรือเป็นที่รังเกียจเพียงคนเดียว ภายใต้อาณัติของสังคมทั่วไป ซึ่งผู้รักร่วมเพศก็ได้รับทราบถึงความเป็นจริงในขั้นนี้ ดังนั้น เขาจึงพยายาม

หลีกเลี่ยงเอกลักษณ์ร่วมกันเพศที่มีรอยมลทิน อันจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและความคับข้องใจ โดยพยายามหาเหตุผลมาอ้างกับตนเอง การศึกษาค้นคว้าพบลักษณะของการอ้างเหตุผลที่ผู้รักร่วมเพศนำมาใช้อธิบายตนเองใน 3 แนวทาง คือ

1. พฤติกรรมรักร่วมเพศจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต - โดยที่ผู้รักร่วมเพศจะพยายามบอกกับตนเองว่า พฤติกรรมคือเพศเดียวกันของเขาที่เกิดขึ้นไม่ใช่สภาวะถาวร แต่มันจะผ่านไปเองเมื่อถึงเวลา เพราะลักษณะเช่นนี้คงไม่ใช่ความชอบที่แท้จริงของเขา

2. เป็นผู้หญิงก็ต้องชอบกับผู้ชาย - ผู้รักร่วมเพศจำนวนไม่น้อยที่อ้างเหตุผลให้กับพฤติกรรมรักร่วมเพศของตนเอง ในลักษณะที่ว่าพฤติกรรมของเขาสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ตามแบบของรักต่างเพศ ทั้งนี้เพราะความรู้สึกละแฉงใจของเขาคิดว่าตนเองเป็นเพศหญิง ดังนั้น ผู้หญิงจึงต้องชอบกับผู้ชายจึงจะเหมาะสม

3. อธิบายถึงสาเหตุของการเป็นเกย์ - มีการอ้างถึงสาเหตุของการเป็นเกย์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่เขาไม่อาจจะยับยั้งได้ เนื่องจากความเป็นรักร่วมเพศไม่ได้เกิดมาจากตัวเขาเอง และเขาก็ไม่ได้ต้องการให้พฤติกรรมเช่นนี้พัฒนาขึ้น แต่เกิดจาก

3.1 การเกิดมาเพื่อจะเป็นเกย์ หรือ "born to be"

3.2 สภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่เล็งดูในลักษณะของเพศหญิง ทำให้ต้องมี

แนวโน้มนำทางเพศต่อเพศชายในอนาคต

ซึ่งการอ้างเหตุผลในลักษณะดังกล่าว เป็นการปิดความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมรักร่วมเพศของตนเองให้กับบุคคลหรือสถานการณ์อื่น ๆ โดยไม่เชื่อว่ามันเป็นความผิดที่ตัวเขาเองเป็นผู้กระทำพฤติกรรม

อย่างไรก็ตาม การอ้างเหตุผลหรือการหาคำอธิบายมาให้กับตนเอง เพื่อป้องกันตนเองเอกลักษณ์รักร่วมเพศในลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเครื่องแสดงถึงว่า ผู้รักร่วมเพศได้ตระหนักถึงรอยมลทินของเอกลักษณ์ทางสังคมแบบรักร่วมเพศได้ดี การแสวงหาเหตุผลต่าง ๆ ก็คือ ข้อมูลที่ช่วยให้การมองตนในฐานะของผู้รักร่วมเพศในลักษณะเชิงบวกได้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การเปิดเผยตัว

คือกระบวนการ การยอมรับต่อตนเองว่า "ฉันคือรักร่วมเพศ" หรือเป็นการยอมรับคำนิยามรักร่วมเพศมาให้แก่เอกลักษณ์นั้นเอง ซึ่งการเปิดเผยตัวของผู้รักร่วมเพศมักจะเกิดขึ้นในบริบททางสังคมเกย์ หรือในโลกของเกย์ ทั้งนี้เพราะการติดต่อสัมพันธ์กับชาวเกย์ และการเข้าสู่โลกของเกย์ จะทำให้ผู้รักร่วมเพศได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นรักร่วมเพศ ซึ่งแตกต่างไป

จากภาพพจน์ของ เกย์ในทางลบที่เขา เคยได้รับรู้ถึงการประนามพฤติกรรมแบบรักร่วมเพศภายในโลกทางสังคมของรักร่วมเพศอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะในโลกของเกย์นั้น พฤติกรรมทางเพศต่อเพศเดียวกัน เป็น เรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ เนื่องจากถือว่าเป็นทางเลือกหรือความชอบส่วนบุคคลที่เขามีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำ มากไปกว่านั้นโลกของเกย์ยังมีวัฒนธรรมย่อย เป็นของตนเอง ซึ่งช่วยเสนอแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับผู้รักร่วมเพศ ซึ่งจะทำให้ผู้รักร่วมเพศหน้าใหม่ได้รับการอธิบาย เพื่อให้คลายความสงสัย ความละอายใจ และความสับสนในเอกลักษณ์ อีกทั้งยังช่วยให้ความรู้สึกโดดเดี่ยวที่เขาได้รับจากสังคมรักร่วมเพศลดลงไปด้วย เพราะการพบปะ เพื่อน เกย์จำนวนมากภายในโลกของเกย์ ย่อมทำให้เขาเกิดความเข้าใจว่า อย่างน้อยก็ยังมีคนที่มีลักษณะเดียวกับเขาอีกมาก ใช่ว่าจะมีเขาเพียงคนเดียวที่เป็นเช่นนี้

เราอาจจะสรุปถึงเงื่อนไขหลัก ๆ ของกระบวนการการเปิดเผยตัว หรือการยอมรับเอกลักษณ์รักร่วมเพศ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับโลกของเกย์ 3 ประการ คือ

1. สังคมเกย์และบุคคลนัยสำคัญ - โลกของเกย์จะเปิดโอกาสให้ผู้รักร่วมเพศได้สัมผัสกับเพื่อน เกย์ และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้รักร่วมเพศคนอื่น ๆ ซึ่งในบรรดาชาวเกย์เหล่านี้ ผู้รักร่วมเพศอาจจะพบบุคคลนัยสำคัญที่เขาอยากข้องขื่นชมได้บ่งบอกถึงความเป็นเกย์ของเขา ดังนั้นความเป็นรักร่วมเพศจึงไม่ใช่สิ่งที่จะต้องปฏิเสธอีกต่อไป

2. การทดสอบตัวเอง ในกรณีของผู้รักร่วมเพศที่ไม่แน่ใจในแนวโน้มมาทางเพศและความต้องการที่แท้จริงของตนเอง การทดสอบตนเองจึงเกิดขึ้น โดยการลองสร้างความสัมพันธ์ทางเพศ และแสวงหารูปแบบในการดำเนินชีวิต หากเขาพบว่าวิถีชีวิตแบบรักร่วมเพศที่เขาได้ทดลองในโลกของเกย์สามารถสร้างความพึงพอใจได้มากกว่าความเป็นรักร่วมเพศ และรักสองเพศแล้ว การเปิดเผยตัวย่อมเกิดขึ้นได้

3. เชื่อมโยงพฤติกรรมกับค่านิยมรักร่วมเพศ - ในลักษณะนี้ผู้รักร่วมเพศมักเห็นว่าพฤติกรรมต่อเพศเดียวกันของเขาได้ถูกสังคมกำหนดเอาไว้แล้วว่าเป็นพฤติกรรมของพวกเขา เกย์หรือรักร่วมเพศ ดังนั้นเขาจึงเรียกตัวเองตามค่านิยมของสังคม ซึ่งส่วนหนึ่งของค่านิยมนั้นบุคคลได้เรียนรู้มาจากการปฏิสัมพันธ์กับสังคมเกย์

ขั้นตอนที่ 4 ความยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์

คือ การตัดสินใจ เลือกเอาวิถีชีวิตแบบ เกย์มาเป็นส่วนหนึ่งของแบบแผนในการดำเนินชีวิต โดยไม่อาจจะละทิ้งความรักและความผูกพันต่อความสัมพันธ์และ เอกลักษณ์รักร่วมเพศได้ ทั้งนี้เพราะผู้รักร่วมเพศได้ เข้าร่วมในแบบแผนของพฤติกรรมทางเพศต่อเพศเดียวกันอย่างลึกซึ้งมา

อย่างต่อ เนื่อง เป็นเวลานาน โดยที่ส่วนใหญ่แล้วไม่เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้ามเลย เมื่อเป็นเช่นนี้ การเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์จากรักร่วมเพศไปสู่รักต่างเพศ หรือรักสองเพศ จึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้

มากไปกว่านั้น การปรับประสานพฤติกรรมของผู้รักร่วมเพศภายในโลกของรักต่างเพศ โดยการลดลักษณะของความเป็นผู้หญิงลง และการเสนอตนเป็นผู้รักต่างเพศ จะช่วยปกป้องไม่ให้ผู้รักร่วมเพศได้รับผลกระทบหรือการประนามจากสังคมมากนัก ความรู้สึกต่อเอกลักษณ์ของเขาจึงดีขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับการเข้าสู่โลกของเกย์ที่ช่วยทำให้เขามองเห็นคุณค่าของการเป็นผู้รักร่วมเพศที่สามารถแสวงหาความสุขความพอใจได้จากวัฒนธรรมย่อยของพวกเขาเอง เจือปนต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้เกิดการยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์รักร่วมเพศ ซึ่งถือได้ว่าผู้รักร่วมเพศได้ธำรงเอกลักษณ์ของเขาเอาไว้

ข้อ เสนอทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว ก็เพื่อที่จะอธิบายถึงกระบวนการของการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รักร่วมเพศ

ในขั้นแรกนั้น เอกลักษณ์ เกย์ของบุคคล ไม่ได้ถูกเสนอว่าเป็น เอกลักษณ์ที่บุคคลได้รับมาอย่างสมบูรณ์ เหมาะสม หรือได้รับมาอย่างเต็มที่ให้แก่ตนเอง หมายความว่า เอกลักษณ์หนึ่ง ๆ จะไม่ใช่สิ่งที่บุคคลรับมาให้กับตนเองในทันทีทันใดอย่างสมบูรณ์ แต่มันจะค่อย ๆ พัฒนาโดยผ่านกระบวนการรับและแปลความหมายให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลาภายใต้กระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม

สำหรับ เอกลักษณ์รักร่วมเพศ หรือการนิยามตนเองของบุคคลว่า "ฉันเป็นรักร่วมเพศ" เป็นประเภททางสังคมชนิดหนึ่ง ซึ่งหมายถึงความจริงที่ว่า เมื่อบุคคลเข้าสู่กระบวนการปฏิสังสรรค์ และได้รับทราบถึงความเป็นรักร่วมเพศที่สังคมได้ให้ความหมายและให้ชื่อไว้ หากเขาพบว่า รักร่วมเพศ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญสำหรับเขา ตลอดจนมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเขากับคนอื่น ๆ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลนัยสำคัญ) บุคคลก็จะมองรักร่วมเพศในฐานะที่เป็น เอกลักษณ์แห่งตน โดยการนิยามตนเองให้เข้าสู่ประเภททางสังคมแบบรักร่วมเพศ และให้ตราประทับแก่ตนเองว่า "ฉันคือผู้รักร่วมเพศ" อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะยอมรับความหมายของการมีเอกลักษณ์รักร่วมเพศแล้วก็ตาม แต่เขาก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ใหม่ได้ หากสถานการณ์แห่งการปฏิสังสรรค์ภายในบริบททางสังคม เปลี่ยนแปลง

นอกจากนั้นการศึกษาค้นคว้านี้ไม่ได้แสดงความคิดที่ว่า การพัฒนาเอกลักษณ์รักร่วมเพศเป็นสิ่งที่บุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ถ้าเขาเคยมีประสบการณ์หรือแนวโน้มมาทางเพศแบบรักร่วมเพศ

ทั้งนี้ เพราะเอกลักษณ์จะเกิดขึ้นจากการให้ความหมายแก่ประสบการณ์ มากกว่าจะเกิดจากประสบการณ์ โดยตัวของมันเอง แต่อย่างไรก็ตามประสบการณ์และแนวโน้มนำทางเพศอาจจะ เป็นแนวทางให้บุคคลระบุดึงความเป็นรักร่วมเพศแก่ตนเองได้

สำหรับกระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รักร่วมเพศ ชายเป็นจำนวนมากจะดำเนินไปในเส้นทางการพัฒนาเอกลักษณ์ที่ต้องเผชิญกับความกำกวม ความสับสน และความไม่แน่นอน และจะมีเพียงส่วนน้อย เท่านั้นที่การพัฒนาเอกลักษณ์ เกย์ของเขา เป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่น ทั้งนี้ เพราะพฤติกรรมและ เอกลักษณ์รักร่วม เพศถูกจัดประเภทว่าเป็นความ เบี่ยงเบนภายในสังคม ซึ่งถูกเหยียดหยามหรือถูกประณาม ลักษณะนี้เองสามารถก่อให้เกิดความตึงเครียดให้แก่ผู้รักร่วม เพศ เป็นอย่างมาก และเขาอาจจะละทิ้งเอกลักษณ์รักร่วม เพศของเขาได้ เพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจ โลกของ เกย์หรือวัฒนธรรมย่อยของ เกย์จะมีส่วนช่วยในการลดความรู้สึกดังกล่าวลง โดยจะทำให้ เหตุผลแก่ความรู้สึกและการกระทำแบบรักร่วม เพศ การที่ เกย์ฝึกตนเอง เข้ากับโลกของ เกย์ จะทำให้เกิดการพัฒนา เอกลักษณ์และช่วยให้ เอกลักษณ์ของเขา มีความมั่นคงขึ้น เนื่องจาก เขาจะได้ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับความเป็นรักร่วม เพศในทางบวก และสามารถแสดงพฤติกรรมทาง เพศต่อ เพศเดียวกันได้อย่างสะดวกใจ โดยไม่ต้องติดกับ เนื้อหาทางวัฒนธรรมของสังคมรักต่าง เพศ หมายความว่าโลกของ เกย์จะเปิดโอกาสให้ เกย์ได้แสวงหา ทดสอบ ทดลองถึงความรู้สึกที่แท้จริง ของตนเองว่า เขาคือ เกย์หรือไม่ และถ้า เขาตัดสินใจว่าเขาคือ เกย์ โลกของ เกย์จะช่วยสนับสนุน การธำรง เอกลักษณ์ เกย์ของเขาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึง กระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รักร่วม เพศ ของเกย์ชาย ในครั้งนี้ แม้ว่าจะทำให้เข้าใจภาพของความเป็นรักร่วม เพศในสังคมไทย ซึ่งมีความแตกต่างจากที่เคยมีผู้ศึกษากันมาก่อน แต่อย่างไรก็ตาม หากได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องเดียวกัน หรือในเรื่องที่ใกล้เคียงกันแล้ว ย่อมจะทำให้ความเข้าใจในรักร่วม เพศเพิ่มระดับของความถูกต้อง และชัดเจนมากขึ้น จึงขอเสนอแนะแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งต่อ ๆ ไป ดังนี้คือ

1. การศึกษาคั้งนี้ เป็นการศึกษาอย่างเจาะลึกถึงการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์ของ ผู้รักร่วม เพศเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งไม่อาจใช้เป็นข้อสรุปครอบคลุมถึงผู้รักร่วม เพศทั้งหมดของสังคม ดังนั้นผลของการศึกษาที่ได้จึงอาจจะ เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งของผู้รักร่วม เพศ ที่เราสามารถค้นพบจาก

ประชากรตัวอย่างซึ่งมีลักษณะร่วมกัน เท่านั้น ซึ่งหากจะทำการศึกษากลุ่มของผู้รกร่วมเพศที่มี
 ธรรมชาติและคุณลักษณะแตกต่างออกไปจากการศึกษาครั้งนี้ อาจทำให้พบข้อสรุปที่นำเสนอใน
 ประเด็นอื่น ๆ อีกได้

2. นอกเหนือจากภาวะเงื่อนไขต่าง ๆ ภายในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการที่การ
 ศึกษาครั้งนี้ได้เสนอ หากได้มีการศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น อาจจะทำให้ทราบถึงเงื่อนไขที่
 จำเป็น และเงื่อนไขปลีกย่อยอื่น ๆ ที่สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพิ่มเติม ทั้งนี้
 ก็เพื่อความสมบูรณ์ที่สุดของการศึกษาวิเคราะห์